

40. Búlandsvirkjun í Skaftártungu¹

Búlandsvirkjun er ný útfærsla af Skaftárvirkjun (nr. 18) þar sem helsta frávikið er að Skaftárveita er ekki forsenda virkjunarframkvæmda. Neðangreind lýsing byggir á lýsingu Skaftárvirkjunar með þeim breytingum sem áætlanir um Búlandsvirkjun tiltaka.

Skaftá er stífluð upp í um 315 m hæð með lágri stíflu nokkru fyrir neðan Hólaskjól og veitt til inntaks úr Syðri Ófæru við brúna á ánni norðan við Kálfasléttur. Þaðan er Syðri Ófæru veitt ásamt Skaftá í göngum til miðlunarlóns á Þorvaldsaurum með yfirfallshæð í 311 m y.s. Það er fengið með stíflun Tungufljóts við Réttarfell neðan ármóta við Þorvaldsá. Úr því miðlunarlóni yrði veitt með göngum að virkjun neðanjarðar með frárennsli í Skaftá skammt frá Búlandi í um 125 m.y.s. Hugmynd um þessa virkjun var sett fram í skýrslu Orkustofnunar² vegna 1. áfanga Rammaáætlunar. Veitumannvirki verður byggt við Búland til að stuðla að óbreyttu rennsli í lækjum í Landbroti og Meðallandi. Stærð virkjunarinnar var ráðgerð 139 MW og orkuvinnsla áætluð 904 GWh/a. Landsvirkjun og Rafmagnsveitur ríkisins létu skoða þennan kost nánar og birtu tillögu að frumhönnun í mars 2005³. Henni er lýst í skýrslu um tilhögun og umhverfi¹, Búlandsvirkjun er sami virkjunarkostur og þar er lýst en án þeirrar forsendu að vatni verði miðlað í Langasjó eða með annarri miðlun ofan Hólaskjóls. Orkugeta virkjunar er nú áætluð um 970 GWh/ári og uppsett afl 150 MW. Umhverfisáhrif eru þau helst að gróíð land á Þorvaldsaurum fer undir vatn, minnkað rennsli í Skaftá milli Hólaskjóls og Búlands mun breyta ásýnd árinna talsvert, og rennsli í Tungufljóti minnkar nokkuð neðan stíflu í Rásgljúfrum. Í áætlunum um virkjunina er miðað við að mannvirki við Rótarhólma með hjálp framhjärennslis virkjunar og Skaftárhlaupavatn muni skola aur frá inntaksmannvirkjum og þannig tryggja líftíma lónsins á Þorvaldsaurum.

Einkennisstærðir	Búlandsvirkjun
Rennsli til virkjunar (m ³ /s)	90
Vatnasvið (km ²)	1102
Yfirfallshæð í virkjun (m y.s.)	311
Flatarmál lóna (km ²)	9,2
Miðlun (Gl)	110
Lengd ganga (km)	10,6
Lengd stíflna (m)	4000
Mesta hæð stíflu (m)	68
Lengd skurða (m)	1700
Afl (MW)	150
Orkugeta (GWh/ári)	970
Hagkvæmniflokkur	2

Á þessu svæði hafa farið fram ítarlegar rannsóknir á náttúrufari, m.a. gróðurfari og dýralífi, og þetta er eitt lykilsvæðanna við mótun á vistgerðaflokkunarkerfi, sem Náttúrufræðistofnun hyggst styðja náttúruverndarmat við í framtíðinni⁴ Innar á svæðinu eru margar eldstöðvar og jarðgrunnurinn er víðast hvar gjallkenndur. Svæðið er meðal hinna úrkomusömustu á landinu. Þetta hvort tveggja er talið eiga sinn þátt í að mosi er einkennandi í flestum gróðurlendum (vistgerðum; habitat types). Fuglalíf er fremur fáskrúðugt einkum inn til landsins. Frá þessu svæði eru til langar rennslisraðir og áratuga rannsóknir á aurburði, þar á meðal eitthvað í mörgum af Skaftárhlaupunum. Á þessu svæði eru merkilegt eldfjallalandslag. Flestir þekkinga

¹ Almenna Verkfræðistofan hf. og Landsvirkjun Power 2009. *Skaftárvirkjun í Skaftártungu. Tilhögun og umhverfi*. Landsvirkjun og Rarik, Skýrsla LV-2009/047, Rarik 09005, Apríl 2009.

² Almenna verkfræðistofan hf. 2002. *Skaftárvirkjun, ofan Skaftárdals. Forathugun*. Orkustofnun, OS-2002/059.

³ Almenna Verkfræðistofan, RARIK og Landsvirkjun. *Skaftárvirkjun. Frumhönnun*. LV-2005/023, RARIK-05008, Mars 2005.

⁴ Náttúrufræðistofnun Íslands. *Vistgerðir á miðhalendi Íslands. Flokkun, lýsing og verndargildi*, NÍ-09008, júní 2009.

